

NVE
v/Tonje Aars Grønbech
Postboks 5091 Majorstuen
0301 OSLO

Deres referanse

Deres dato

Vår referanse
12720_v1/arildst

Vår dato
23.09.2014

Saksbehandler
Arild Stene

Direkte telefon
93488724

Høringsinnspill Høgamork kraftverk, kommentarer Lyse Produksjon AS

Lyse Produksjon AS (Lyse) har søkt konsesjon for Høgamork kraftverk i Gjesdal kommune. Lyses har en strategi om å realisere lønnsom vannkraft i godt samsvar med moderne miljøstandarder gjennom opprustning- og utvidelsesprosjekter (O/U) inne i, eller i randsonen til de nedbørfeltene hvor vi allerede er etablert med kraftverk og reguleringsanlegg. Høgamork kraftverk er et slikt eksempel. Høgamork kraftverk vil produsere fornybar energi på fallet mellom Madlandsvatn og Oltedalsvatn som begge er regulert i dag. Utbyggingen vil gi en samlet kraftproduksjon i vassdraget på 83,6 GWh fordelt på tre kraftstasjoner (Oltesvik kraftverk 17,1 GWh, Oltedal kraftverk 29 GWh og nye Høgamork kraftverk 37,5 GWh). Med dette som bakgrunn vurderer Lyse utbyggingen mellom Madlandsvatn og Oltedalsvatn som god, fordi den:

- Gir produksjon av fornybar energi i et allerede regulert vassdrag (O/U prosjekt)
- Gir magasinert, regulerbar kraft
- Vil sikre minstevannføring i Madlandselva hele året
- Har enkel nettilknytning
- Gir relativt små inngrep i naturen
- Har overveiende små miljøkonsekvenser
- Gir ny produksjon til en akseptabel utbyggingspris
- Er kategorisert i klasse 1 i Samlet plan for vassdrag (prosjekt som kan/bør konsesjonssøkes)

Vi viser til de innkomne høringsinnspill. Vi mener at disse i hovedsak er knyttet til forhold som er berørt i konsesjonssøknad og konsekvensutredning, og som også er spilt inn tidligere i prosessen. Madlandselva er i dag 100 % regulert og tørregges til tider helt. Vi mener at det, for de negative forhold som trekkes frem, finnes gode tekniske løsninger. Vi ser det imidlertid som en forutsetning at forholdene løses i tett dialog og samarbeid med grunneiere og interessenter i vassdraget. Gjennom dette og foreslått minstevannføring mener Lyse at verdiene i vassdraget blir ivaretatt på en god måte.

I det følgende foreligger våre kommentarer til innkomne høringsinnspill, kommentert tematisk.

Hydrologi

Flere av høringspartene hevder at Madlandselva ikke går tørr i dag, og at foreslått minstevannføring derfor ikke kan regnes som en forbedring i forhold til dagens situasjon. Denne påstanden blir også trukket fram som viktig når en vurderer effekten av tiltaket i forhold til drikkevannskvalitet og selvgjerdningseffekt.

Kommentar Lyse: Madlandselva er regulert i dag uten krav til minstevannføring. Historisk har tappeluken i Madlandsvatnet enten stått åpen eller vært lukket. Normalt har luken stått åpen om vinteren/våren og vært lukket sommerstid. Lyse har tidvis imøtekommet ønske fra grunneiere og sluppet vann uten at dette har skapt presedens for driften. Dette er bakgrunnen for at Madlandselva ikke gikk tørr inneværende sommer som var en svært tørr sommer.

I konsesjonssøknaden er hydrologiske virkninger av Høgamork kraftverk beskrevet i kapittel 3. Det fremgår her at Madlandselva rett nedstrøms Madlandsvatnet normalt går tørr flere dager i året. Dette skjer i perioden etter at lukene blir stengt og vedvarer inntil Madlandsvatnet blir fylt opp og går i overløp. Konsekvensutredningen viser at det kan gå opp mot en måned før Madlandsvatnet går i overløp etter at luken er stengt. I denne perioden går det ingen «minstevannføring» i Madlandselva. Ved en eventuell utbygging vil slipp av minstevannføring sikre at elva ikke går tørr. Vi peker også på den flomdempende effekten utbygging av Høgamork kraftverk vil ha for Madlandselva.

Vi gjør NVE oppmerksom på at lønnsomheten i prosjektet er marginal og at det slik sett ikke er særlig rom for å øke minstevannføringen i prosjektet ytterligere. Vi peker imidlertid på de justeringer som er gjort i etterkant av meldingsfasen – størrelsesordenen på minstevannføringen er økt fra 220 l/s til 330 l/s om sommeren og 240 l/s om vinteren. I tillegg har vi utelatt Vølstadbekken fra prosjektet, noe som sikrer mer vann i om lag to tredjedeler av Madlandselva (midlere tilsig 192 l/s).

Forurensning

I flere høringsinnspill er det ytret bekymring for kvaliteten på drikkevannet for dyr på beite som følge av redusert vannføring i Madlandselva. Flere etterspør også vurdering av ev. konsekvenser av redusert vanngjennomstrømning i vestre deler av Oltedalsvatnet.

Kommentar Lyse: Konsekvensutredningen viser at vannkvaliteten i Madlandselva i dag er moderat/dårlig med hensyn til nitrogen. Madlandselva har i perioder verdier for termotolerante koliforme bakterier som overstiger grenseverdiene for hva som regnes som god kvalitet i badevann. Lyse mener at slipp av minstevannføring vil bedre situasjonen mht. vannkvalitet og drikkevann i den perioden hvor elva i dag ikke har slipp fra Madlandsvatnet jf. våre merknader i avsnittet vedr. hydrologi over.

Når det gjelder redusert vanngjennomstrømning i vestre deler av Oltedalsvatnet så vil mengden næringsstoffer som blir tilført Oltedalsvatnet som resipient være den samme før og etter utbygging. For å redusere den tilførte mengden må en gjøre noe med kildene til forurensningen. I forbindelse med vannkjemisk overvåkning i vassdraget ble det registrert punktutslipp, noe som trolig vil være av betydning for vannkvaliteten i vassdraget.

Ved en eventuell konsesjon vil Lyse foreslå å overvåke vannkvaliteten nærmere med bestemte intervaller. Dersom vannkvaliteten blir dårligere enn observasjonene vi gjorde sommeren 2013 vil Lyse etablere inntil 3 stk grunnvannsbrønner for drikkevann til dyr i beiteområdet langs Madlandselva.

Landskap og friluftsliv

I flere høringsuttalelser blir det hevdet at prosjektet vil være negativt for landskapsopplevelsen og verdien av området for friluftsliv.

Kommentar Lyse: Området rundt Madlandsvatnet er betydelig tilrettelagt for friluftsliv. Det er verdt å merke seg at Friluftsrådet som bruker av området ikke har innsigelse til prosjektet. Lyse ønsker å stille overskuddsmasser til disposisjon for samfunnsnyttige formål som blant annet utbedring av parkeringsplass, løypenett og etablering av rampe for kanopadlere i Madlandsvatnet. Utformingen vil spesielt fokusere på brukervennlighet for bevegelseshemmede.

Lyse har også gjort betydelige endringer i prosjektet etter at utredningsprogrammet ble sendt på høring. Viktige moment her er endring av inntaksarrangementet som nå er lagt til Madlandsvatnet, og ikke med en inntakskanal ved utløpet av vannet som opprinnelig planlagt. Inntak av Vølstadbekken er også utelatt, noe som er av betydning for vannføringen i vassdraget. Lyse mener at dette sammen med planlagt slipp av minstevannføring vil sikre at Madlandselva fremstår som et levende vassdrag. Øvre deler av Madlandselva er i dag tørrlagt i en viktig periode for friluftsliv.

Naturmiljø og naturens mangfold

Fare for gjengroing som følge av redusert vannføring nevnes av flere høringsparter. Det hevdes også at prosjektet vil forringe levekårene for de rødlistede artene ål (CR) og flommose (VU). I tillegg blir det trukket fram at prosjektet vil føre til reduserte livskår for fossefall og vintererle.

Kommentar Lyse:

I Madlandsvatnet vil Lyse benytte de samme reguleringsgrensene som vi har i dag, ingen endringer.

Madlandselva er i dag regulert uten krav til minstevannføring og tørrlagt i deler av sommerhalvåret. Dette er en viktig vekstperiode for planter og dyr/fugler i og langs vassdraget. Kontinuerlig vannføring er en forutsetning for et fungerende økosystem. For eksempel vil vannlevende organismer som bunndyr og fisk gå tapt dersom elva blir tørrlagt. Lyse deler derfor ikke enkelte av høringspartenes syn på at dette prosjektet vil være negativt for blant annet fossefall og vintererle langs vassdraget. Spesielt er fossefallet avhengig av årssikker vannføring da denne i stor grad er avhengig av føde den finner i elva. Foreslått minstevannføring vil sikre at bunndyr og fisk med mer får fullført sin livssyklus, og småfugl i området vil kunne få styrket sin næringstilgang gjennom en årssikker minstevannføring.

Når det gjelder ålen i vassdraget må den vandre gjennom to kraftverk nedstrøms planlagte Høgamork kraftverk når den skal ut i sjøen. Disse kraftverkene har ikke krav til minstevannføring. Det er derfor svært lite sannsynlig at eventuell utvandrende ål vil overleve disse barrierene. Etablering av Høgamork kraftverk vil derfor ikke medføre økt dødelighet for ålen. Lyse er for øvrig deltakende i et forskningsprosjekt i regi av CEDREN som ser på tiltak for å bedre forholdene for fiskevandring i vassdrag. Ved etablering av inntaket i Madlandsvatnet vil Lyse se på muligheter for å redusere problemet med fiskevandring.

Etablering av Høgamork kraftverk vil redusere middelvannføringen i Madlandselva. For nedre del av Madlandselva er det likevel et betydelig restfelt som vil sikre variasjon i vannføring i denne delen av vassdraget. Flommosen (rødlistet) i nedre del av Madlandselva vil bli ivarettatt ved at en fortsatt vil ha naturlige vannføringsendringer i denne delen av vassdraget, samtidig som foreslått minstevannføring vil sikre noe høyere vannføring i perioden hvor det i dag ikke slippes minstevannføring. At Lyse har tatt ut Vølstadbekken av prosjektet er ytterligere med på sikre et mer naturlig vannføringsregime og dynamikk i nedre del av Madlandselva.

Når det gjelder eventuell tilgroing i vassdraget som følge av reguleringen vil Lyse sørge for nødvendig rydding og hogst i vassdraget på lik linje med andre flomløp som regulant er ansvarlig for å holde åpne og vedlikeholde.

Jord- og skogressurser

Flere hevder at en eventuell utbygging vil føre til at Madlandselva ikke lenger vil fungere som selvgjerdning ved redusert vannføring. Det er også knyttet bekymring til om Madlandselva vil være egnet som drikkevann for dyra i området.

Kommentar Lyse: Madlandselva har ikke minstevannføring i den viktigste beiteperioden (beregnet ut fra middelerverdier ved dagens tilstand). Ved en eventuell utbygging av vassdraget vil minstevannføring sikre at en i denne perioden får en bedre gjerdeeffekt. Lyse vil utover dette, i samarbeid med grunneiere/brukere av beiteområdet, vurdere nødvendige tiltak for å sikre at

beitedyr ikke kan krysse elva. Dette kan eksempelvis være økonomisk bidrag for oppsetting og vedlikehold av nødvendige gjerder.

Lyse vil sammen med berørte grunneiere benytte overskuddsmasser fra tunnelbyggingen til etablering av ca. 120 daa ny slåttemark. Det vil bli inngått privatrettslige avtaler med de berørte grunneierne for gjennomføring av tiltaket.

Automatisk freda kulturminner og nyere tids kulturminner

Kulturmyndigheten ved Rogaland fylkeskommune har kommet med administrativ innsigelse pga. manglende kulturhistoriske registreringer jfr. kulturminnelovens § 9.

Kommentarer Lyse:

Lyse har gått i dialog med kulturmyndighetene og vil bestille § 9 undersøkelser for prosjektet.

Lyses totalvurdering

Høgamork kraftverk er eksempel på et opprustning- og utvidelsesprosjekter (O/U) inne i, eller i randsonen til nedbørfelt hvor Lyse allerede er etablert med kraftverk og reguleringsanlegg. Kraftverket vil gi økt regulerbar kraft fra allerede berørt vassdrag og vil samtidig sikre en minstevannføring i Madlandselva. Kraftverket vil kunne gi fornybar produksjon til en akseptabel utbyggingspris, dog innenfor de rammer som er foreslått. Kraftverket har enkel nettilknytning og gir relativt små inngrep i naturen med overveiende små miljøkonsekvenser. Forhold knyttet til jordbrukinteresser mener Lyse kan imøtekommes med tekniske løsninger i god dialog med grunneiere og brukere.

Vennlig hilsen
Lyse Produksjon AS

Janne Gunn Helle
avd.leder vassdrag og miljø

for Arild Stene
prosjektleder